

LIMBA SI LITERATURA ROMANA

Programa pentru institutori / invatatori **Examenul de definitivare în învățământ** **Obținerea gradului didactic II**

Aprobata prin
Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3701 / 26.04.2000

PROGRAMA PENTRU OBTINEREA GRADELOR DIDACTICE: DEFINITIVAT, **GRADUL II, GRADUL I SI PENTRU EXAMENELE DE PERFECTIONARE** **INSTITUTORI / INVATATORI**

(absolventi ai Scolilor Normale si ai Colegiilor Universitare Pedagogice de Institutori)

Obiective de formare:

- Actualizarea si aprofundarea cunostintelor de specialitate, de metodica specialitatii si a ethosului pedagogic in acord cu exigentele reformei invatamantului;
- Dezvoltarea competentelor referitoare la aplicarea noului plan de invatamant, a strategiilor didactice active si a evaluarii performantelor scolare individuale si de grup, la reglarea-autoreglarea activitatii instructiv educative;
- Dezvoltarea unor competente corespunzatoare privind abordarea curriculumului scolar si analiza logico-functionala a continuturilor invatarii.

Competente in specialitate (definitivat):

- de a aprofunda continutul stiintific propriu disciplinelor de examen si tehnicile de informare, de a asimila alte informatii;
- de a actualiza, prelucra, esentializa, ilustra, reprezenta si dezvolta continutul;
- de a valoriza valentele formative si educative ale continutului;
- de a valorifica continutul disciplinelor de examen, formand comportamente raportate la valori;
- de a asimila tehnici de activitate intelectuala, demonstrand capacitatea de comunicare corecta, fluenta si expresiva;
- de a dezvolta continuturile si strategiile de asimilare, promovand invatarea participativa si creatoare.

Competente psihopedagogice si metodice (definitivat):

- de a asimila continutul stiintelor educatiei;
- de a insusi teoria si metodologia studierii personalitatii copilului;
- de a valorifica continuturile in contexte educationale determinate.

Competente in specialitate (gradul didactic II):

- de a aprofunda continutul stiintific propriu disciplinelor de examen si tehnicile de informare, de a asimila alte informatii;
- de a actualiza, prelucra, esentializa, ilustra, reprezenta si dezvolta continutul;
- de a valoriza valentele formative si educative ale continutului;
- de a realiza corelatii intra, inter si pluridisciplinare;

- de a valorifica continutul disciplinelor de examen,formand comportamente raportate la valori;
- de a asimila tehnici de activitate intelectuala,demonstrand capacitatea de comunicare corecta, fluenta si expresiva;
- de a demonstra modul de gandire sistemic in abordarea disciplinelor de examen;
- de a dezvolta continuturile si strategiile de asimilare,promovand invatarea participativa si creatoare.

Competente psihopedagogice si metodice (gradul didactic II):

- de a asimila continutul stiintelor educatiei;
- de a insusi teoria si metodologia studierii personalitatii copilului;
- de a realiza corelatii intre continuturile asimilate;
- de a prelucra, transforma, adopta si dezvolta continuturile prin aplicarea in situatii educationale specifice;
- de a valorifica continuturile in contexte educationale determinate;
- de a masura, aprecia si de a lua decizii in scopul ameliorarii / dezvoltarii procesului instructiv-educativ;
- de a inova practica didactica.

LIMBA SI LITERATURA ROMANA

Competente specifice:

Candidatii trebuie sa aiba capacitatea:

- de a comenta scene din opere,fragmente lirice date;
- de a realiza eseuri structurate pornind de la fragmente date (lirice,epice,dramatice);
- de a realiza un eseu despre un personaj literar,in legatura cu o scena semnificativa sau cu o imagine simbol;
- de argumentare a unei opinii referitoare la un personaj,la o opera literara;
- de a aplica normele limbii literare in contexte variate;
- de a argumenta apartenenta unui text la un gen literar;
- de a realiza compuneri cu caracter functional;
- de a corecta abaterile de la norma;
- de a opera cu anumite relatii semantice: sinonimie, antonimie, polisemie;
- de a identifica si de a explica apartenenta unor elemente de expresivitate la diferite niveluri ale limbajului;
- de a explica apartenenta unui text la un stil functional.

Literatura romana

I) Proza: Costache Negruzzi, *Alexandru Lapusneanu*; Ion Creanga, *Amintiri din copilarie*; Mihail Sadoveanu, *Baltagul*; Liviu Rebreanu, *Ion*; Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi*; Mircea Eliade, *La tiganci*; George Calinescu, *Enigma Otiliei*; Marin Preda, *Morometii* (vol. I). **II) Dramaturgia:** I. L. Caragiale, *O scrisoare pierduta*; Barbu Stefanescu Delavrancea, *Apus de soare*. **III) Poezia:** Vasile Alecsandri, *Pasteluri*; M. Eminescu, *Sara pe deal, Revedere, Luceafarul*; Al. Macedonski, *Noaptea de decembrie*; G. Bacovia, *Plumb, Lacustra*; Lucian Blaga, *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*; Tudor Arghezi, *Testament*; Nichita Stanescu, *Leoaica tânăra, iubirea*. **IV) Teoria literaturii:** Genuri si specii literare. Motiv, subiect, personaj (erou). Prozodia; procedee retorice. Procedee narative.

Limba romana

I) Limba si comunicare: Functiile limbajului. Stilurile functionale ale limbii. Comunicarea orala si scrisa. **II) Fonetica si fonologie:** Notiuni generale. Principiile ortografiei limbii romane. Aspecte functionale. Silaba. Despartirea cuvintelor in silabe. Accentul. Particularitati fonetice ale limbii romane. Abateri de la norma si corectarea lor. **III) Lexicologie si semantica:** Notiuni generale. Semantica: polisemia, omonimia; relatii semantice intre cuvinte; sinonimia, antonimia. Mijloace de imbogatire a vocabularului. **IV) Morfologie:** Notiuni generale. **Substantivul** (felul, numarul, genul, declinarea, functiile sintactice, locutiunile substantivale). **Articolul.** Felurile articolului. **Adjectivul.** Flexiunea adjectivului. Gradele de comparatie. Functiile sintactice ale adjectivelor. Ortografierea adjectivelor. **Pronumele.** Pronumele personal. Pronumele de politete. Pronumele reflexiv. Pronumele posesiv si adjectivul pronominal posesiv. Pronumele de intarire si adjectivul pronominal de intarire. Pronumele demonstrativ si adjectivul pronominal demonstrativ. Pronumele relativ si interogativ si adjectivul pronominal interogativ si relativ. Pronumele nehotarat si adjectivul pronominal nehotarat. Pronumele si adjectivul negativ. Functiile sintactice ale pronomelui. Ortografierea pronomelor. **Numeralul.** Clasificare. Functii sintactice. Ortografiere si ortoepie. **Verbul.** Verbe predicative. Verbe auxiliare. Verbe copulative. Verbe personale si impersonale. Locutiuni verbale. Diatezele. Modurile verbelor. Tipurile verbelor. Functii sintactice. Valori stilistice ale verbelor. **Adverbul.** Clasificare. Grade de comparatie. Locutiuni adverbiale. Functii sintactice. Ortografierea adverbilor si a locutiunilor adverbiale. **Prepozitia.** Clasificare. Regimul cazual al prepozitiilor. **Conjunctia.** Clasificarea conjunctiilor. Conjunctii corelative. Locutiuni conjunctionale. **Interjectia.** Clasificarea interjectiilor. Functii sintactice. Topica si punctuatia. Valori expresive ale interjectiilor. **V) Sintaxa.** Raporturile sintactice. **Propozitia.** Criterii de clasificare. Felul propozitiilor. **Fraza.** Felul propozitiilor in fraza. Rolul elementelor de relatie in fraza. Subiectul / Propozitia subiectiva. Predicatul / Propozitia predicativa. Atributul / Propozitia atributiva. Complementul direct / Propozitia completiva directa. Complementul indirect / Propozitia completiva indirecta. Complementul circumstantial de loc / Propozitia circumstantiala de loc. Complementul circumstantial de timp / Propozitia circumstantiala de timp. Complementul circumstantial de cauza / Propozitia circumstantiala de cauza. Complementul circumstantial de scop / Propozitia circumstantiala de scop. Complementul circumstantial de mod / Propozitia circumstantiala de mod. Complementul circumstantial conditional / Propozitia circumstantiala conditionala. Complementul circumstantial consecutiv / Propozitia circumstantiala consecutiva. Complementul circumstantial concesiv / Propozitia circumstantiala concesiva.

BIBLIOGRAFIE

Literatura:

Calinescu G., *Istoria literaturii române de la origini pana in prezent*, Ed. Minerva, Bucuresti, 1988. Ion Rotaru, *O istorie a literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Tempus DacoRomania, Bucuresti, 2006. Manolescu N., *Arca lui Noe*, vol. I-II, Ed. Minerva, Bucuresti, 1980, 1981, 1983. Manolescu N., *Despre poezie*, Ed. Cartea Romaneasca, Bucuresti, 1987. Simion Eugen, *Scriitori romani de azi*, Ed. Cartea Romaneasca, Bucuresti, 1974, 1989.

Limba romana:

*** *Gramatica limbii romane*, vol. I, II, Edit. Academiei, Bucuresti, 2005. *** *Dictionarul ortografic, ortoepic si morfologic al limbii române*, Editura Academiei, Bucuresti, 2005. *** *Sinteze de limba romana* (coord. Theodor Hristea), E.D.P., Bucuresti, 1984. Avram Mioara, *Gramatica pentru toti*, Ed. Humanitas, Bucuresti, 1997; Irimia, Dumitru, *Gramatica limbii române*, Ed. Polirom, Iași, 1997.

METODICA PREDARII LIMBII ROMANE

- DEFINITIVAT -

I. Reforma curriculara in invatamantul primar

1. Conceptul de curriculum.
2. Finalitatile invatamantului primar.
3. Obiectivele ciclurilor curriculare ale invatamantului primar.

II. Curriculumul de limba si literatura romana in invatamantul primar

1. Specificul curriculumului de limba romana in invatamantul primar.
2. Receptarea mesajului oral: strategii de formare a comportamentului de ascultator; strategii de formare a campului auditiv (propozitie, cuvânt, silaba, sunet); forme de activitati care contribuie la sesizarea elementelor semnificative ale unui mesaj ascultat (I-II si III-IV); modalitati de operare a relatiilor semantice in receptarea mesajelor orale (sinonimie, omonimie, antonimie, polisemie).
3. Explicarea orală: strategii de formare a comportamentului de emitor; componentele comunicării dialogate; adaptarea la particularitățile interlocutorului; comunicarea prin imagini; metode și mijloace de învățământ folosite în dezvoltarea exprimării orale.
4. Receptarea mesajului scris. Explicarea scrisă.
  - * Strategiile învățării citirii și scrierii la clasa I: metode învățare a citirii și scrierii folosite la clasa I; specificul utilizării mijloacelor de învățământ în lecțiile de limba română la clasa I.
  - * Modalități de tratare diferențiată a elevilor în procesul de învățare a citirii și scrierii:
  - * Tipuri de activități de învățare care contribuie la sesizarea elementelor semnificative ale mesajului scris și la dezvoltarea exprimării scrise:
    - a) Textul narativ: elaborarea planului de idei; rezumatul; povestirea; personajul literar; dialogul; descrierea.
    - b) Textul liric: specificul abordării textului liric în învățământul primar.
    - c) Textul nonliterar: specificul abordării textului nonliterar în învățământul primar.
5. Organizarea textului scris în funcție de scopul redactării:
  - * Planul inițial al compunerii, părțile unei compuneri etc.
  - * Contexte de realizare pentru clasele II-IV: scrierea funcțională – biletul, scrisoarea; scrierea imaginativă – tipurile de compuneri; scrierea despre textul literar – povestirea, rezumatul.
6. Particularitățile însușirii normelor limbii literare în clasele I-II și III-IV.
7. Modalități de integrare a elementelor de construcție a comunicării în cadrul lecțiilor de limba română.

III. Evaluarea – activitate de măsurare, de interpretare a datelor și de adoptare a deciziilor educaționale.

Rolul standardelor curriculare de performanță. Realizarea evaluării nivelului de pregătire a elevilor în funcție de standardele curriculare de performanță.

METODICA PREDARII LIMBII ROMANE

- GRADUL DIDACTIC II -

I. Reforma curriculara in invatamantul primar

1. Conceptul de curriculum.
2. Finalitatile invatamantului primar.
3. Obiectivele ciclurilor curriculare ale invatamantului primar.
4. Motivarea psihopedagogica a organizarii pe cicluri curriculare.
5. Invatarea prin cooperare la limba romana.

II. Curriculumul de limba si literatura romana in invatamantul primar

1. Specificul curriculumului de limba romana in invatamantul primar.
2. Receptarea mesajului oral: strategii de formare a comportamentului de ascultator; strategii de formare a campului auditiv (propozitie, cuvant, silaba, sunet); forme de activitati care contribuie la sesizarea elementelor semnificative ale unui mesaj ascultat (I-II si III-IV); modalitati de operare a relatiilor semantice in receptarea mesajelor orale (sinonimie, omonimie, antonimie, polisemie).
3. Exprimarea orală: strategii de formare a comportamentului de emitator; componentele comunicării dialogate; adaptarea la particularitățile interlocutorului; comunicarea prin imagini; metode și mijloace de învățământ folosite în dezvoltarea exprimării orale.
4. Receptarea mesajului scris. Exprimarea scrisă.
  - * Strategiile învățării citirii și scrierii la clasa I: metode învățare a citirii și scrierii folosite la clasa I; specificul utilizării mijloacelor de învățământ în lecțiile de limba română la clasa I;
  - * Modalități de tratare diferențiată a elevilor în procesul de învățare a citirii și scrierii:
  - * Tipuri de activități de învățare care contribuie la sesizarea elementelor semnificative ale mesajului scris și la dezvoltarea exprimării scrise:
    - a) Textul narativ: elaborarea planului de idei; rezumatul; povestirea; personajul literar; dialogul; descrierea.
    - b) Textul liric: specificul abordării textului liric în învățământul primar.
    - c) Textul nonliterar: specificul abordării textului nonliterar în învățământul primar.
5. Organizarea textului scris în funcție de scopul redactării:
  - * Planul inițial al compunerii, partile unei compuneri etc.
  - * Contexte de realizare pentru clasele II-IV: scrierea funcțională (biletul, scrisoarea); scrierea imaginativă (tipurile de compuneri); scrierea despre textul literar (povestirea, rezumatul).
6. Particularitățile însușirii normelor limbii literare în clasele I-II și III-IV.
7. Modalități de integrare a elementelor de construcție a comunicării în cadrul lecțiilor de limba română.
8. Modalități de dezvoltare, fixare și nuanțare a vocabularului elevilor.
9. Lectura suplimentară la clasele I-IV.
10. Organizarea activităților extracurriculare și extrascolare.
11. Proiectarea conținuturilor la disciplinele optionale.

III. Evaluarea – activitate de măsurare, de interpretare a datelor și de adoptare a deciziilor educaționale. Rolul standardelor curriculare de performanță. Realizarea evaluării nivelului de pregătire a elevilor în funcție de standardele curriculare de performanță. Specificul aprecierii elevilor prin calificative. Elaborarea descriptorilor de performanță la disciplinele optionale. Evaluarea activităților extracurriculare. Criterii de selectare a manualelor școlare. Autoevaluarea cadrelor didactice.

BIBLIOGRAFIE:

1. *** Colectia revistei *Invatamantul primar*, Ed. Discipol, Bucuresti, 1998-2008.
2. *** *Programe scolare pentru invatamantul primar*, Comisia Nationala pentru Curriculum, Ed. Corint, Bucuresti, 2004.
3. Crăciun, Corneliu, *Metodica predarii limbii si literaturii romane in invatamantul primar*, Editura Emia, Deva, 2007.
4. Ilica, Anton, *Didactica limbii române în ciclul primar*, Editura Universității Aurel Vlaicu, Arad, 2004.
5. Estera Nicolescu, *Didactica limbii și literaturii române pentru. învățământul primar*, Editura Egal, 2003.
6. Nuta, Silvia, *Metodica predarii limbii romane in clasele primare*, Editura Aramis, Bucuresti, 2000.
7. Serdean, Ion, *Didactica limbii și literaturii române*, Editura Corint, Bucuresti, 2006.

LITERATURA PENTRU COPII (gradul didactic II)

Conceptul de literatura pentru copii. Genuri si specii literare accesibile copiilor. Valoarea instructiv – educativa. Accesibilizarea operelor.

1. Genul liric: *Lirica populara. Doina. Cantecul de leagan. Colinda.* (Exemplificari). *Proverbe. Zicatori. Ghicitori.* Folclorul copiilor. *Cantecele-fomula. Recitativele, numaratori. Lirica culta Imnul. Pastelul.* Exemplificari. Poezii despre frumusetile naturii. Poezii despre vietuitoare. **Universul copilariei oglindit in versuri.** Poezii despre patrie. Tabloul in proza. Exemplificari.

2. Genul epic: *Basmul:* Definitie, teme, motive, mesaj si compozitie, subiect, personaje. Noile structuri ale fantasticului si miraculosului: M. Eminescu, *Fat-Frumos din lacrima*; I. Creanga, *Fata babei si fata mosneagului*; I. Creanga, *Capra cu trei iezi*; Fratii Grimm, *Alba ca zapada*; Charles Perrault, *Scufita rosie*; B. St. Delavrancea, *Neghinita*. **Legenda:** Valori morale si estetice. Calin Gruia, *Legenda Florii-soarelui*; V. Alecsandri, *Legenda randunicii* si *Legenda ciocarliei*; *Condeiele lui Voda, Babele* din vol. *Din legendele romanilor*, Ed. I. Creanga. **Snoava:** Definire. Trasaturi. P. Dulfu, *Ispravile lui Pacala*. **Schita. Povestirea. Romanul. Natura si vietuitoarele.** E. Garleanu, *Caprioara*; I. Alexandru Bratescu-Voinesti, *Puiul*. **Universul copilariei evocat in schite si in povestiri.** M. Sadoveanu, *Dumbrava minunata*; M. Santimbreanu, *Recreatia mare*; M. Sadoveanu, *Anii de ucenicie*. **Povestiri si schite care evoca trecutul istoric. Exemplificari. Literatura de aventuri.** C. Petrescu, *Fram, ursul polar*. Literatura stiintifico-fantastica. Scurt istoric. Definirea conceptului. S. F. - trasaturi caracteristice. Jules Verne, *20.000 de leghe sub mari*. **Fabula.** Definire. Trasaturi caracteristice. T. Arghezi, *Talharul pedepsit*; G. Alexandrescu, *Cainele si catelul*; La Fontaine, *Corbul si vulpea*. **Literatura de informare stiintifica.** Definire. Caracteristici. Exemplificari. **Dramaturgia actuala pentru copii.** Vasile Alecsandri, *Sânziana și Pepelea*, Zaharia Bârsan, *Trandafirii roșii*.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bodisteanu, Florica, *Literatura pentru copii, dincolo de story*, Editura Casa Cartii de Stiinta, Cluj-Napoca, 2007.
2. Buzasi, Ion, *Poezia în ciclul primar*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2004.
3. Gherghina D., Buzasi, Ion et al., *Literatura pentru copii si adolescenti*, Editura Didactica Nova, Craiova, 2008.
4. Goia, Vistian, *Literatura pentru copii si tineret*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2003.
5. Pop, Mihai; Ruxandoiu, Pavel, *Folclor literar romanesc*, E.D.P., Bucuresti, 1999.
6. Stoica, Cornelia; Vasilescu, Elena, *Literatura pentru copii* (Manual pentru Scolile Normale, cls. a XII-a), E.D.P., Bucuresti, 1998.

Sursa: www.edu.ro

Adaptare:

Prof. univ. dr. Ion Buzasi
Lect. dr. Marcela Ciortea